

Musihka oahppoplána sámegillii

Dette er en nordsamisk oversettelse av den fastsatte læreplanteksten.
Læreplanen er fastsatt på dárogiella.

Máhttodepartemeanta mearridan lánkaásahussan 15.11.2019.
Máhttodepartemeanta mearridan eksámenortnega 29.06.2020.

Gusto 01.08.2020 rájes

Fága birra

Fága relevánsa ja guovddáš árvvut

Musihkka lea hutkannávccaid, kulturáddejumi ja identitehtaovdáneami guovddáš fága. Fága bokte ožžot

oahppit vuodu searvat musihkkii eallinagiperspektiivvas. Musihkka-fágas ovdánahttet oahppit gelbbolašvuoda

juoigamis, lávlumis, čuojaheamis ja dánsumis, musihka ráhkadeamis ja mánggalágan govvidemiin

hábmemis ja áddemis. Fága galgá váikkuhit dasa ahte oahppit áddejit mo sámi musihkka vuolga sámi

kultuvrras, ja eará musihkka ges eará kultuvrrain, ja mo musihkka hábme kultuvrra ja váikkuha

servodatrievdadusaide Sámis ja muđui máilmmis. Oahppit galget beassat vásihit ahte musihkka sáhtta addit

buoret eallinkvalitehta. Musihkka-fága galgá ráhkkanahhtit ohppiid searvat servodat- ja bargoeallimii mii

dárbbasa praktihkalaš ja estehtalaš gálggaid, kreativitehta ja sosiála ovttasdoaimma.

Buot fágat galget leat mielde duohtandahkamin oahpahusa árvovuodu. Musihkka-fága bokte galget oahppit

ovdánahttit iežaset estehtalaš, kreatiiva ja hábmejeaddji dáidduid ja beassat ovdanbuktit iežaset. Fága galgá

láhčit oahpahusa musihkkaillui ja máhtestuvvandovdui, ja oahppit galget beassat vásihit ahte iežas jienas lea

mearkkašupmi searvevuodas. Musihkas galget oahppit oahpásmuvvat mánggalágan dáiddalaš ja kultuvrralaš

ovdanbuktimiidda mat rahpet odđa vejolašvuodaid stuorát searvevuodas. Vásihit ealli musihka lea lunddolaš

oassi das, ja oahppit besset vásihit ahte álbmotmusihkka ja sámi musihkkakultuvra leat dehálaš oasis min

oktasaš kultuvrras ja kulturárbbis. Oahppoplána lea vuodđuduvvon sámi árvvuide, gillii, kultuvrii ja

servodateallimii.

Guovddášelemeanttat

Doaimmahit musihka

Guovddášelemeanta doaimmahit musihka deattuha ohppiid aktiiva searvama jienain, rupmašiin ja

čuojanasaiguin ovttasdoaibmamis, ovdanbuktimis ja stoahkamis ja iešguđetlágan musihkalaš ovdanbuktimiin ja

šánjeriin. Guovddášelemeanta galgá addit ohppiide hárváneami čuojahit, lávlut ja dánsut iešguđetlágan

oktavuođain. Guovddášelemeanta váikkuha dasa ahte oahppit kreatiiva proseassaid bokte besset hárvehallat

giehtaduoji, ovdanbuktima ja gaskkusteami.

Ráhkadit musihka

Guovddášelemeanta ráhkadit musihka deattuha dan ahte oahppit barget kreatiivvalaččat go organiserejit ja

bidjet oktii musihka vuodđoelemeanttaid ođđa hárvmin dahje rievdadit oahpes hámi. Guovddášelemeanttas

oahppit hárvhallet ovdanbuktit ja dihtomielalaččat guldalit hárvmejeaddji proseassaid. Oahppit galget oažžut

hárváneami ja oahpaheami mo iešguđet láchkai sáhhtá ráhkadit musihka ja oahppat geavahit iešguđetlágan

improvisašuvdna- ja komposišuvdnateknihkaid, reaidduid ja metoidaid.

Vásihit musihka

Guovddášelemeanta vásihit musihka deattuha dan ahte oahppit guldalit aktiivvalaččat ja áiccuiguin. Dát addá

emotionála vásáhusaid árgabeaieallimis gitta eksistensiála deaivvademiide musihkain, ja oahppit hárvánit

ovdanbuktit musihkalaš vásáhusaid. Musihkkamáhttu- ja vásáhusat ja musihkalaš váikkuhangaskaoamit leat

vuolggasadjin lahkoniit reflekterejeaddji ja suokkardeaddji láhkai musihkkavásáhusa.

Kulturáddejupmi

Kulturáddejumi guovddášelemeanttas lea sáhka mo lávlla ja musihkka maid oahppit doaimmahit, ráhkadit ja

vásihit, lea vuodđuduvvon kultuvrii gos vuolgá ja mas lea mearkašupmi dasa. Máhttit áddet iežas ja earáid

musihkalaš govvideamit, doaimmahit musihka, ráhkadit musihka ja vásihit musihka sihke eaktuda ja lea

addimin kultuvrralaš gelbbolašvuođa. Čuojaheapmi, lávlun ja dánsun estehtalaš govvideapmin leat váikkuhuvvon historjjálaš

ja servodatlaš diliin, ja govvidit daid. Musihka oaivil hábmejuvvo go musihkka

geavahuvvo sosiála oktavuodain, ja musihkka addá oaivila sosiála dáhpáhusaide ja rituálaide.

Fágaidrasttideaddji fáttát

Álbmotdearvvasvuohta ja eallimis birgen

Musihkka-fágas álbmotdearvvasvuođa ja eallinhálddašemi fágaidrasttildeaddji fáttás galget oahppit

ovdánahttit dáidduid ovdanbuktit iežaset juoigama, musihka, lávluma, eará vokálalaš ovdanbuktimiid ja

dánsuma bokte. Searvevuohta musihka hárrái hukse oktavuodaid olbmuid gaskii, addá hálddašandovddu ja lea

mielde addimin positiivvalaš iešgova, go musihka fágalaš estehtalaš dimenšuvnnat áimmahuššojuvvojit.

Musihkka lea resursa dovdat, mitalit ja gieđahallat jurdagiid ja dovdduid, miehtegieđageavadis ja

vuostegieđageavadis. Sámi ja eará musihka bokte ožžot oahppit vejolašvuođa nannet ja hukset iežaset

identitehta. Dáiddalaš ovdanbuktinvuogit addet vejolašvuoda buorebut áddet sihke iežas ja earáid dovdduid, ja

dát lea buori psyhkalaš dearvvašvuoda vuodđu.

Demokratiija ja mielborgárvuoha

Musihkas demokratiija ja mielborgárvuoda fágaidrasttildeaddji fáttás galget oahppit ovdánahttit máhtu mo

musihkka sáhtta leat dehálaš demokrátalaš resursa. Bargat fáttáin fágas addá ohppiide áddejumi das mo sii

sáhttet geavahit dáiddalaš ovdanbuktinvugiid ja estehtalaš ovdanbuktimiid demokrátalaš proseassain.

Musihkka-fága galgá leat mielde addimin dihtomielalašvuoda das mo musihkka áiggiid čađa lea geavahuvvon

ovdanbuktit oaiviliid ja ráhkadit ja gaskkustit identitehtaid. Musihkas oahppit hárhallet giedahallat

digaštallamiid ja árvvusatnit sierraoaivilvuoda, ja sii šaddet dihtomielalažžan sihke cealkinfriddjavuođariektái ja

cealkinfriddjavuođa rájáide.

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat

Njálmmálaš gálggat musihkas leat máhttit geavahit jiena mángga láhkai juoigamis, lávlumis ja eará vokálalaš

ovdanbuktimiin improviseret, bájuhit ja gaskkustit musihkalaš áššiid. Njálmmálaš gálggat leat maiddái máhttit

muitalit iežas hábmejeaddji proseassaid ja digaštallat daid ja máhttit reflekteret musihkalaš vásáhusaid birra.

Njálmmálaš gálggaid ovdánahttin musihkas vuolga máhttimis gaskkustit álkes musihkalaš áššiid dasa ahte

máhttit gaskkustit eanet kompleaksa musihkalaš ovdanbuktimiid, ja máhttimis mitalit iežas vásáhusaid birra ja

geavahit álkes váikkuhangaskaomiid dasa ahte máhttit válddahit eanet kompleaksa musihkkafágalaš fáttáid,

estehtalaš vásáhusaid, musihkalaš váikkuhangaskaomiid ja musihka funkšuvnna dárkileappot.

Máhttit čállit

Máhttit čállit musihkas lea geavahišgoahit iešguđetlágan analoga ja digitála notašuvnnaid hámiid mat dorjot

musihka doaimmaheami, ráhkadeami ja vásáhusa ja dorjot duođaštit proseassaid ja bohtosiid. Dása gullet

gráfalaš notašuvdna, nuohtat dahje akkordaid merken. Čállinmáhtu ovdánahttin musihkas vuolgá

oahpásmuvvamis ja máhttimis geavahit álkes notašuvdnateknihkaid dasa ahte máhttit geavahit iešguđetlágan

notašuvdnahámiid ja čálagiela suokkardit, duođaštit ja gaskkustit musihkalaš ideaid.

Máhttit lohkat

Máhttit lohkat musihkas lea dulkot ja áddet iešguđetlágan musihkalaš teavsttaid, sihke čállojuvvon musihkalaš

mearkkaid ja symbolaid ja teavsttaid mat leat čállojuvvon mánggaid modalitehtaguin, digitálalaččat ja lávddis.

Lohkanmáhtu ovdánahttin musihkas vuolgá máhttimis dovdát ja geavahit álkes mearkkaid ja symbolaid ja

ságastallat daid birra dasa ahte máhttit ávkkástallat iešguđetlágan notašuvdnahámiid musihkalaš

ovttasdoaimbamis ja máhttit áddet ja reflekteret musihka, dánsuma ja dasa gullelaš váikkuhangaskaomiid

geavaheami birra eanet ahte eanet kompleaksa ovdanbuktimiin.

Máhttit rehkenastit

Máhttit rehkenastit musihkas lea áddet ja geavahit musihka vuodđoelemeanttaid, nugo pulssa, távtta, ritmmaid,

nuohttaallodaga, tekstuvrra ja hámi. Dat mearkkaša suokkardit ja eksperimenteret minstariiguin ja

struktuvrraiguin, ja meroštallat áiggi ja lanja go musihkka ja dánsun dáhpáhuvá. Rehkenastinmáhtu

ovdánahttin musihkas vuolgá máhttimis ráhkadit, doaimmahit ja válddahit álkes minstariid ja struktuvrraid, ja

dahkat álkes meroštallamiid áiggis ja lanjas, dasa ahte čiekŋaleappot ja kognitiivalaččat áddet dárkivuođa ja

kompleksitehta mii lea čadnon musihka vuodđoelemeanttaide, minstariidda ja struktuvrraide, áigái ja latnjii.

Digitála gálggat

Digitála gálggat musihkas lea máhttit geavahit musihkkateknologijja doaimmahit, ráhkadit ja vásihit musihka.

Dat mearkkaša geavahit digitála reaidduid kreatiivvalaččat báddet, giedahallat ja manipuleret jienaid ja

geavahit programmerema hábmejeaddji barggus. Digitála gálggat leat maddái čájehit digitála

árvoštallannávccaid. Dat mearkkaša čuovvut dahkkivuogitvuođa njuolgadusaid go bargá iežas ja eará

musihkain ja čájehit neahttaetihka go ovttasdoaimma earáiguin. Digitála gálggaid ovdánahttin musihkas vuolgá

geavaheamis álkes digitála reaidduid hábmet musihkalaš bargguid, dasa ahte geavahit digitála reaidduid ja

teknologijja strategalaččat ja mángga láhkai vai olaha ulbmillaš ja kreatiiva musihkalaš ovdanbuktimiid. Dat

vuolgá maddái máhttimis áddet personsuodjalusa ja neahttaetihka ovttaskas dáhpáhusain dasa ahte máhttit

čájehit buriid árvoštallannávccaid ja váikkuhit vásttolaš ovttasdoaimmamii musihkalaš searvevuodain.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan 2. ceahkki

Gealbomihttomearit 2. ceahki maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- čájehit lávlunstohkosiid, lávlagiid ja dánsumiid repertuára mii lea vižžojuvvon ohppiid lagaš musihkkakultuvrras ja kulturárbbis
- suokkardit ja eksperimenteret pulssain, ritmmain, leavttuin, šuoŋain, melodiiain, dynamihkain, harmoniiain ja hámiin dánsumis, jienain ja čuojahettiin čuojanasaid
- stoahkat musihka vuodđoelemeanttaiguin jienain ja suopmaniin, hábmet minstariid ja minstariiguin ráhkadit álkis improvisašuvnnaid ja komposišuvnnaid, maddái digitála reaidduiguin
- gaskkustit iešguđetlágan musihkalaš ovdanbuktimiid vásáhusaid ságastallama ja dáiddalaš ovdanbuktinvugiid bokte

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoda fágas. Oahppit čájehit ja

ovdánahttet gelbbolašvuoda musihkas 1. ja 2. ceahkis go sii leat mielde lávlunstohkosiin, lávlot, dánso ja

čuojahit čuojanasaid, go sii ráhkadit musihka, eksperimenterejit musihkalaš ovdanbuktimiiguin ja válldahit daid

ja go guldalit ja gaskkustit musihkkavásáhusaid ja mannet dan máillbmái.

Oahpaheaddji galgá diktít ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte oahppit

besset guldalit, stoahkat, imaštallat ja geavahit iežaset áiccuid dan láhkai ahte dat ovdánahttet ohppiid

fágaáddejumi, addet sidjiide vejolašvuoda beassat ovdanbuktít iežaset ja leat mielde addimin hálddašandovddu.

Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra musihkas. Oahppit galget beassat

geahččaladdat ja mitalit maid sii orrot máhttimin ja maid máhttet buorebut go ovdal. Oahpaheaddji galgá

oaivadit viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit

iežaset gelbbolašvuoda fágas.

Gealbomihttomearit ja árvoštallan 4. ceahkki

Gealbomihttomearit 4. ceahki maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- čájehit ja suokkardit sámi kultuvrra ja eará musihkkakultuvrraid luđiid, lávlagiid ja dánsumiid repertuára
- juoigat, guldalit ja čuojahit čuojanasaid okto ja ovttas earáiguin guluin ja álkes notašuvnnain
- eksperimenteret ritmmaiguin, melodiiiguin ja eará vuodđoelemeanttaiguin, bidjat oktii minstariid komposišuvdnan, maddái digitála reaidduid vehkiin, ja ovdanbuktit bargoproseassaid ja bohtosiid
- gaskkustit iežas musihkkavásáhusaid ja válddahit musihkalaš váikkuhangaskaomiid geavaheami álkes fágadoahpágiid vehkiin mas deattuha luodji ja eará sámi musihka
- ságastallat ja reflektet das mo musihkas šaddá mearkkašupmi go geavahuvvo iešguđetlágan sosiála oktavuodain

Dađistaga árvoštallan

Dađistaga árvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoda fágas. Oahppit čájehit ja

ovdánahttet gelbbolašvuoda musihkas 3. ja 4. ceahkis go sii juiget, lávlot, doaimmahit ja ráhkadit musihka, álkit

čilgejit iežaset bargoproseassaid ja dan maid leat doaimmahan ja ráhkadan, válddahit ja gaskkustit iežaset

musihkkavásáhusaid ja ovdánahttet áddejumi musihka, lávlagiid ja dánsuma mearkkašupmái.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte oahppit

besset eksperimenteret, geavahit fantasiija ja kreativitehta. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid

ovdáneami birra musihkas. Oahppit galget beassat geahččaladdat ja muitalit maid sii orrot máhttimin ja maid

máhttet buorebut go ovdal. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte

oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit iežaset gelbbolašvuoda fágas.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan 7. ceahkki

Gealbomihttomearit 7. ceahki maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- čájehit musihka, lávlagiid ja eará vokálalaš ovdanbuktimiid ja dánsumiid repertuára dálááiggis ja historjjás
- suokkardit ja ságaškuššat mo musihkka vássánaiggis váikkuha dálááiggi musihkkii
- hárjehallat ja ovdanbuktit luođi ja eará musihka, ovttas dahje okto, gulu vuođul ja go geavaha álkes notašuvdnateknihkaid
- guldalit, eksperimenteret ja ráhkadit ođđa ovdanbuktimiid čuojanasaiguin, rupmašiin, suopmaniin dahje jienain eará gálduin ja ovdanbuktit bohtosa
- geavahit teknologiiija ja digitála reaidduid hábmet, hárjehallat ja giedáhallat musihka
- geavahit fágadoahpágiid go válldaha bargoproseassaid, bohtosiid, musihkalaš ovdanbuktimiid ja váikkuhangaskaomiid ja reflekteret daid birra
- suokkardit ja gaskkustit musihkalaš vásáhusaid
- guorahallamat mo sohkebealit, sohkebeallerollat ja seksualitehta ovdanbuktojuvvojit dánsumis ja luođis ja eará musihkas almmolašvuodas ja hábmet ovdanbuktimiid mat hástalit stereotiippaid
- reflekteret das mo musihkas sáhttet leat iešguđetlágan rollat ovdánahttit indiviiddaid ja joavkkuid identitehta

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoda fágas. Oahppit čájehit ja

ovdánahttet gelbbolašvuoda musihkas 5., 6. ja 7. ceahkis go sii čuojahit, juiget, doaimmahit eará vokálalaš

ovdanbuktimiid ja dánsoat. Dasto sii čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuoda go besset ráhkadit musihka, čájehit

kreativitehta ja fantasiija hábmejeaddji barggus, bargat proseassalaččat giehtaduoji ja estehtalaš gálggaiguin ja

geavahit musihka, lávluma ja dánsuma suokkardit, čájehit áddejumi ja gaskkustit iežas oaiviliid servodatlaš

fenomenain ja hástalusain.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte oahppit

besset eksperimenteret, geavahit fantasiija ja kreativitehta proseassain ja hábmejeaddji barggus.

Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra musihkas. Oahppit galget beassat

geahččaladdat. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul galget oahppit beassat mitalit maid sii orrot

máhttimin ja maid máhttet buorebut go ovdal. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit oahppama birra ja heivehit

oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit iežaset gelbbolašvuoda fágas.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan 10. ceahkki

Gealbomihttomearit 10. ceahki maŋŋá

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- hárjehallat ja ovdanbuktit juoigama, lávluma, musihka, eará vokálalaš ovdanbuktimiid ja dánsuma mánggabealat repertuára
- ságaskuššat mo musihkalaš árbevierut seilluhuvvojit ja ođasmahttojuvvojit
- earáiguin ovttasbargat ja plánet ja čađahit hárjehallanproseassaid mas lea iešválljen luohti, lávlla ja eará vokálalaš ovdanbuktimat, čuojahit čuojanasaid dahje dánsum, ja gaskkustit bohtosa joavkkus dahje okto
- hábmet ja programmeret musihkalaš proseassaid, maddái luđiin, go eksperimenteret jienaiguin iešguđetlágan gálduin
- suokkardit ja gaskkustit musihkalaš vásáhusaid, ja reflekteret musihkalaš váikkuhangaskaomiid geavaheami birra

- guldalit ja geahččalit iešguđetlágan ovdanbuktimiid ja vuoduštit válljejami hábmejeaddji proseassain ideas gárvves boadusin
- geavahit gulu ja notašuvdnateknihkaid doarjjan hábmejeaddji barggus
- geavahit relevánta fágadoahpágiid hábmejeaddji barggus, ja go reflektere proseassaid ja buktagiid birra
- suokkardit ja reflekteret mo historjjálaš ja servodatlaš dilit leat váikkuhan musihkkii, lávlumii ja dánsumii estehtalaš ovdanbuktimin, ja ráhkadit musihkalaš ovdanbuktimiid mat váldet ovdan dálááiggi hástalusaid
- suokkardit ja ságaškuššat musihka ja dánsuma mearkkašumi servodahkii, maiddái sámi musihkkii ja dánsumii buot njealji sámi riikkas, ja ehtalaš čuolmmaid mat gusket musihkalaš ovdanbuktimiidda ja musihkkakultuvrii

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoda fágas. Oahppit čájehit ja

ovdánahttet gelbbolašvuoda musihkas 8., 9. ja 10. ceahkis go sii čuojahit, lávlot, geavahit eará vokálalaš

ovdanbuktimiid ja dánso, ja go sii plánejit ja doaimmahit ja ráhkadit musihka ja čájehit bohtosiid ja reflekterejit

daid birra. Oahppit čájehit maiddái gelbbolašvuoda go sii bidjet sániid dasa mat lávlun, eará vokálalaš

ovdanbuktimat ja dánsum leat ja ságaškuššet daid, ja go ságaškuššet ehtalaš čuolmmaid mat gusket

iešguđetlágan ovdanbuktimiidda.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja arvosmahttit oahppanhálu dan bokte ahte oahppit

besset eksperimenteret, geavahit fantasiija ja kreativitehta ja besset bargat systemáhtalaččat ovdánahttit

buktaga ideas gárvves boadusin. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra musihkas.

Oahppit galget beassat geahččaladdat. Ohppiid čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul galget oahppit beassat

muitalit maid sii orrot máhttimin ja maid máhttet buorebut go ovdal. Oahpaheaddji galgá oaivadiid viidásit

oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset geavahit rávvagiid ovddidit iežaset

gelbbolašvuoda fágas.

Oppalaš árvoštallan

Oppalašárvosátni galgá čájehit oahppi ollislaš gelbbolašvuoda musihkas, go oahpahus loahpahuvo manjá 10.

ceahki. Oahpaheaddji galgá plánet ja láchit dili nu ahte oahppit besset čájehit iežaset gelbbolašvuoda iešguđet

láhkai mat fátmastit áddejumi, reflekšuvnna ja kritihkalaš jurddašeami iešguđet oktavuodain. Oahpaheaddji

galgá bidjat árvosáni musihkas oahppi čájehuvvon gelbbolašvuoda vuodul go oahppi doaimmaha ja ráhkada

musihka, vásiha musihka ja bargá kulturáddejumiin hábmejeaddji barggus.

Árvoštallanortnet

Oppalaš árvoštallan

10. ceahkis dahje ceahkis gos fága loahpahuvo: Oahppis galgá leat okta árvosátni.

Eksámen ohppiide

10. ceahkis dahje ceahkis gos fága loahpahuvo: Oahppis ii leat eksámen.

Eksámen privatisttaide

10. ceahkis dahje ceahkis gos fága loahpahuvo: Fágas ii leat privatistaortnet.